

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Francisci Baconi Baronis de Verulamio, Vice-Comitis S. Albani, Summi Angliæ Cancellarii, Opera omnia, Quæ extant: Philosophica, Moralia, Politica, Historica ...

Bacon, Francis

Francofvrti ad Moenvm, 1665

Operatio super Spiritus, ut maneant juveniles, & revirescant. I. Historia.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10497643-5

3. Tertia Operatio est, super Sanguinem, & Calorem Sanguificantem.

4. Quarta Operatio est, super Succos Corporis.

5. Quinta Operatio est, super Viscera, ad Extrusionem Alimenti.

6. Sexta Operatio est, super Partes Exteriores, ad Attractionem Alimenti.

7. Septima Operatio est, super Alimentum ipsum, ad Insinuationem ejusdem.

8. Octava Operatio est, super Actum ultimum Assimilationis.

9. Nona Operatio est, super Intenerationem Partium, postquam cœperint defecari.

10. Decima Operatio est, super Expurgationem Succu veteris, & Substitutionem Succu novi.

Harum Operationum Primæ quatuor pertinent ad Intentionem primam; Quatuor Proximæ, ad Intentionem secundam; Dua ultimæ, ad Intentionem Tertiam.

Cum vero hæc Pars de Intentionibus, ad Praxin innuat, sub Historia Nomine, non solum Experimenta, & Observationes, sed etiam Consilia, Remedia, Causarum Explicationes, Assumpta, & quæcunque huc spectant, immiscebimus.

OPERATIO

super Spiritus, ut maneat juveniles, & revirescant.

I.

HISTORIA.

1. Spiritus omnium, que in Corpore sunt, Fabri sunt, & Opifices. Id & Consensu, & ex infinitis Instantiis patet.

2. Si quis posset efficere, ut in corpore Senili rursus indantur Spiritus, quales sunt in Juvene; Rotam hanc Magnam, Rotas reliquas Minores circumagere, & Naturæ Curlum retrogradum fieri posse, consentaneum est.

In omni Consumptione, sive per Ignem, sive per Aetatem, quo plus Spiritus Res, sive Calor depradatur Humorem, eo brevior est Duratio Rei. Id ubique occurrit, & patet.

4. Spiritus in tali Temperamento, & Gradu Activitatis ponendi sunt, ut Succos Corporis (ut ait ille) non bibant, & sorbeant, sed pitissent.

5. Duo sunt Genera Flammarum; una Accris & Impotens, qua Tenuiora evolare facit, in Duriora parum potest; ut Flamma ex Stramine, vel Ramentis Ligni: Altera Fortis & Conflans, qua etiam insurgit in Dura, & Obstinata; qualis est Lignorum grandiorum & similium.

6. Flammæ Acriores & tamen minus Robustæ; Corpora desiccant, & reddunt effæta, & exueta; at Fortiores Corpora intenerant, & liquant.

7. Etiam ex Medicinis dissipantibus, nonnullæ in Tumoribus, tenuia tantum emittunt, ideòq; indurant, nonnullæ potenter discutunt, ideòq; emolliunt.

8. Etiam in Purgantibus, & Abstergentibus, quædam magis Fluida rapim assportant; quædam magis Contumacia, & Viscosa trahunt.

9. Spiritus tali Calore indui, & armari debent, ut potius ament Dura, & obstinata convellere, & subruere, quam Tenuia, & Preparata emittere; & assportare. Eo enim modo fit Corpus Viride, & Solidum.

10. Spiritus ita subigendi, & componendi sunt, ut fiant Substantia densi, non rari; Calore pertinaces, non acres, Copia, quanta sufficit ad Munia Vitæ, non

redundantes, aut turgidi; Motu sedati, non subsultorij, & inæquales.

11. Super Spiritus plurimum operari, & posse Vapores, ex Somno, & Ebrietate, & Passionibus Melancholicis, & Laticantibus, & Recreatione Spirituum per Odores in Deliquiis, & Languoribus, patet.

12. Spiritus quatuor modis condensantur. Aut Fugando; Aut Refrigerando; Aut Demulcendò; Aut Sedando: Atq; primum de Condensatione per Fugam videndum.

13. Quicquid fugat undequaque, cogit Corpus in Centrum suum, atq; ideo condensat.

14. Ad Condensationem Spirituum per Fugam, longe potentissimum, & efficacissimum, est Opium; & deinde Opiata, atq; generaliter Soporifera.

15. Efficacia Opii ad Condensationem Spirituum admodum insignis est; cum tria fortasse Grana ejus, Spiritus paulo post ita coagulent, ut non redeant, sed extinguantur, & reddantur immobiles.

16. Opium, & Similia non fugant Spiritus propter Frigus suum; (Habent enim partes manifesto calidas:) Sed è converso refrigerant, propter Fugam Spirituum.

17. Fuga Spirituum ex Opio, & Opiatis, optime cernitur, in illis exteriori Applicatis; quæ subinde Spiritus statim se subducunt; nec amplius accedere volunt, sed morificatur Pars, & vergit ad Gangranam.

18. Opiata in magnis Doloribus, veluti Calculi, aut in Abscessione Membrotum, Dolores mitigant; maxime per Fugam Spirituum.

19. Opiata sortiuntur bonum Effectum ex mala Causa: Fuga enim Spirituum, mala; Condensatio autem eorum à Fuga, bona.

20. Græci multum püsuerunt, & ad Sanitatem, & ad Prolongationem Vitæ, in Opiatis: Arabes vero adhuc magis, in tantum ut Medicinæ suæ Grandiores, (quas Deorum manus vocant) pro Basi suæ, & Ingrediente principali habeant Opium; reliquis admixtis ad ejus noxias Qualitates retundendas, & corrigendas, quales sunt Theriaca, Mithridatum, & cætera.

21. Quicquid in Cura Morborum Pestilentia- lium, & Malignorum feliciter exhibetur, ut Spiritus stantur; & frantur, ne turbent, & tumultuentur; id optime transfertur ad Prolongationem Vitæ; cum idem faciat ad utrumque; Condensatio videlicet Spirituum. Id autem præstant ante omnia Opiata.

22. Turcæ Opium experiuntur, etiam in bona Quantitate, innoxium, & confortativum; adeo ut etiam ante Prælia, ad Fortitudinem illud sumant; Nobis vero nisi in parva Quantitate, & cum bonis Correctivis, lethale est.

23. Opium, & Opiata, manifesto deprehenduntur excitare Venerem; & quod testatur vim ipsorum ad roborandos Spiritus.

24. Aqua Scillitica ex Sylvestri Papavere, ad Crapulam Febres, & varios Morbos feliciter adhibetur, quæ proculdubio est temperatum Genus Opiatis: Neq; de Varietate Usus ejus miretur quispiam; Id enim Opiatis familiare est; quia Spiritus roboratus & densatus, insurgit in quemcumq; Morbum.

25. Turcæ habent etiam in usu Herba Genus, quam vocant Daphe, quam desiccata pulverizant, & in Aqua calida propinant, quam dicunt haud par-

vum prestare illis Vigorem, & in Animis, & in Ingeniis: Quæ tamen largius sumpta, Mentem movet, & turbat, unde manifestum est eam esse similis Naturæ cum Opiatis.

26. Celebratur in universo Oriente Radix quædam vocata Betel, quam Indi, & reliqui in ore habere, & mandere consueverunt; atque ex ea Mansione mire recreantur, & ad Labores tolerandos, & ad Languires discutandos, & ad Coitum fortificandum, videtur autem esse ex Narcoticis, quia magnopere denigrat Dentes.

27. Incepit nostro seculo in immensum crescere usus Tobaccò, atque afficit Homines occulta quadam delectatione, ut qui illi semel assueti sint, difficile postea abstineant; Et facit proculdubio ad Corpus allevandum, & tollendas Lassitudines: Atque vulgo virtus ejus refertur, eo quod aperiat Meatus, & eliciat Humores: Attamen, rectius referri potest ad Condensationem Spirituum; cum sit Hyoscyami quoddam genus, & Caput manifesto turbet, quemadmodum Opiata.

28. Sunt aliquando Humores generati in Corpore, qui & ipsi sunt tanquam Opiati; ut fit in aliquibus Melancholicis, quibus si quis corripitur, admodum fit longævus.

29. Opiata (quæ etiam Narcotica vocantur, & Stupefactiva) Simplicia sunt, Opium ipsum, quod est Succus Papaveris Papaveris, & in Herba, & in Semine; Hyoscyamus; Mandragora; Cicuta; Tobacco; Solanum.

30. Opiata Composita sunt, Theriaca, Mithridatium, Triferæ, Ladanum Paracelsi, Diacodium, Diacordium, Philonium, Pillule de Cynoglossa.

31. Ex his, quæ dicta sunt, possent deduci quædam Designationes, sive Consilia ad prolongationem vitæ, secundum hanc Intentionem, scilicet Condensationis Spirituum per Opiata.

32. Si itaque quorannis à Juventute Adulta, Dixta quædam Opiata: usurpetur sub Fine Maji; quia Spiritus Æstate maxime solvantur & attenuantur, & minor instat metus ab Humoribus frigidis: Sit vero Opiatum aliquod Magistrale, debilius quam ea, quæ in usu sunt, & quoad minorem Quantitatem Opii, & quoad parviorem Mixturam impense Calidiorum: Sumatur Mane inter Somnos, Victus sit simplicior, & parcius absq; Vino aut Aromatibus, aut Vaporosis: Sumatur autem Medicina alternis tantum diebus, & continetur Dixta, ad Quatuordecim Dies. Hac Designatio Iudicio nostro Intentioni haud perperam satisfaciit.

33. Possit etiam esse Acceptio Opiatorum, non tantum per Os, sed etiam per Fumos; Sed talis esse debet, ut non moveat nimis Facultatem Expulsivam, aut eliciat Humores; sed tantum brevi mora operetur super Spiritus intra cerebrum; Itaq; Suffumigatio matutina, per Os, & Nares excepta, cum Tobacco, admixta ligno Aloës, & Foliis Siccis Rorismarini, & parum Myrrhæ, utilis foret.

34. In Opiatis magnis, quales sunt Theriaca, Mithridatium, & cætera (præsertim in Juventute) non malum foret, potius Aquas ipsorum Stillatitias sumere, quam Corpora ipsorum: Etenim Vapor in distillando surgit; Calor Medicamenti fere subsidet: Aqua autem Stillatitiæ, plerumque in Virtutibus, quæ per Vapores sunt, bone; in cæteris, e-nervet.

35. Sunt Medicamenta, quæ Gradum habent quendam debilem, & occultum, & propterea tutum, ad Virtutem Opiatam; Ea immittunt Vaporem lentum & copiosum, sed non malignum, quemadmodum Opiata faciunt: Itaq; Spiritus non fugant, sed congregant tamen, & nonnihil inspiant.

36. Medicamenta in ordine ad Opiata sunt ante omnia Crocus, atque ejus Flores; deinde Folium Indicum; Ambra-gritia; Coriandri Semen præparatum; Amomum, & Pseudamomum; Lignum Rhodiolum; Aqua Florum Arantiorum, & multo magis Infusio Florum eorundem recentium in Oleo Amygdalino; Nux Muscata foraminata, & in Aqua Rosacea macerata.

37. Vi Opiata parce admodum, & certis Temporibus (ut dictum est) ita hæc Secundaria, familiariter, & in Victu quotidiano, sumi possunt; & multum conferent ad Prolongationem vitæ. Certe Pharmacopæus quidam Calecutie, ex Usu Ambra, ad centum sexaginta Annos vixisse perhibetur, atque Nobiles in Barbaria, ex ejusdem Usu, longæ viperiuntur, cum Plebs brevioris sit Ævi; Et apud Majores nostros, qui nobis fuerunt Viraciores, Crocus magno in Usu fuit, in Placentis, Julculis, &c. Atque de primo Modo Condensationis Spirituum, per Opiata, & Subordinata, hæc inquisita sint.

38. Iam vero de secundo Modo Condensationis Spirituum per Frigus, inquirimus; Proprium enim Opus Frigoris est Denlatio; atque perficitur absque Malignitate aliqua, aut Qualitate inimica: ideoque tutior est Operatio, quam per Opiata; licet paulo minus potens, si per vices tantum, quemadmodum Opiata, usurparetur: At rursum, quia familiariter, & in Victu quotidiano moderate adhiberi potest, etiam longe potentior ad prolongationem vitæ est, quam per Opiata.

39. Refrigeratio Spirituum, fit tribus modis, Aut per Respirationem; Aut per Vapores; Aut per Alimenta: Prima optima est, sed fere extra nostram potestatem; Secunda etiam potens, & tamen præsto est; Tertia debilis, & per Circuitus.

40. Aër Limpidus & purus, & nihil habens Fælginis, antequam recipiatur in Pulmones, & minus obnoxius Radis solis, Spiritus optime densat. Talis invenitur aut in jugis Montium Siccis, aut in Campstribus perflatibus, & tamen umbrosis.

41. Quoad Refrigerationem & Denlationem Spirituum per Vapores, Radicem hujus Operationis ponimus in Nitro, veluti Creatura ad hoc propria, & electa; his usi & persuasi indicis.

42. Nitrum est tanquam Aroma Frigidum; Idque indicat Sensus ipse. Mordet enim, & tentat Linguam, & Palatum Frigore, ut Aromata Calore; Atq; inter ea quæ novimus, unicum est, & solum, quod hoc præstet.

43. Frigida fere omnia (quæ sunt proprie Frigida, non per Accidens, ut Opium,) habent Spiritum exilem, & paucum; Contra spirituosæ sunt omnia fere Calida. Solum invenitur Nitrum in Natura Vegetabili quod Spiritu abundet, & tamen sit Frigidum. Nam Caphura quæ est Spirituosæ, & tamen edita Actiones Frigida, refrigerat per Accidens tantum; nempe Tenuitate sua, absq; Acrimonia, juvando perspirationem in Inflammationibus.

44. In Congelatione & Conglacione Liquorum quæ nuper cepit esse in Usu, per Nivem & Glaciem

Gliciem ad Exteriora Vasis appositam, immiscetur illis Nitrum, atque proculdubio excitat, & roborat Congelationem; Verum est, etiam usurpari ad hoc Salem Nigrum communem, qui potius Activitatem induit Frigori Nivali, quam per se infrigidat; Sed, ut accipis in Regionibus calidioribus, ubi Nix non cadit, fit Congelatio à Nitro solo; Sed hoc mihi compertum non est.

45. Pulvis Pyrius, qui precipue constat ex Nitro, perhibetur e potus conducere ad Fortitudinem, & usurpari à Nautis sæpenumero, & Militibus ante prælia, quemadmodum à Turcis Opium.

46. Datur feliciter Nitrum in Caufonibus, & Febribus Pestilentibus, ad leniendos, & frangendos Ardores earum perniciosos.

47. Manifestissimum est Nitrum in Pulvere Pyrio magnopere exhorreere Flammam; unde sit admirabilis illa ventositas, & Excussio.

48. Nitrum deprehenditur esse veluti Spiritus Terræ: Etenim certissimum est, quancumq; Terram licet puram, neq; Nitrosam admixtam, ita accumulata, & relectam, ut immixta sit à Radiis Solis, neq; emittat aliquod Vegetabile, colligere etiam satis copiose Nitrum; unde liquet Spiritum Nitri, non tantum Spiritui Animalium, verum etiam Spiritui Vegetabili esse inferiorem.

49. Animalia que potant ex Aqua Nitrosa manifesto pinguescunt, quod signum est Frigidi in Nitro.

50. Impinguatio Soli maxime fit à Nitrosi: omnis enim Stercoratio est nitrosa; Atque hoc signum est Spiritus in Nitro.

51. Ex his patet Spiritus humanos per Spiritum Nitri posse infrigidari & densari; & fieri magis Crudos, & minus Acres; Quemadmodum igitur Vina fortia, & Aromata, & Similia, Spiritus incendunt, & Vitam abbreviant; ita & Nitrum è converso illos componit, & comprimit, & facit ad Longævitatem.

52. Illus autem Nitri potest esse in Cibo inter Salem, ad decimam partem salis; in Iusculis marinis, ad Granam à tribus ad decem, etiam in Potu, sed qualitercumq; usurpatum cum modo, ad Longævitatem summe profest.

53. Quemadmodum Opium precipuas Partes tenet in Condensatione Spirituum per Fugam; atq; habet simul sua Subordinata, minus potentia, sed magis tuta, qua & majori Quantitate, & frequentiori usu sumi possunt; de quibus superius diximus: ita similiter & Nitrum, quod condensat Spiritus per Frigus; & quandam (ut Moderni loquuntur) Frecuram; habet quoque & ipsum sua subordinata.

54. Subordinata ad Nitrum sunt, omnia que exhibent Odorem nonnihil Terreum; qualis est Odor Terræ puræ, & bona, recenter effossa & versata: In his precipua sunt Borago, Buglossa, Hippo-buglossa, Pimpinella, Fragaria, & Fragaria, Frambesia, Fructus Cucumeris crudus, Poma cruda fragrantia, Folia & Gemmæ Vitis, etiam Viola.

55. Proxima sunt, ea que habent quandam Viorem Odoris, sed paulo magis vergentem ad Calidum, neque omnino expertem virtutis illius Refrigerii; Qualia sunt Melissa, Citrum viride, Aurantium viride, Aqua Rosacea stillatica, Pira assa fragrantia; etiam Rosa Pallida, Rubea, & Mucellata.

56. Illud notandum est, Subordinata ad Nitrum plerumq; plus ad Intentionem conferre Cruda, quam Ignem pallia; quia Spiritus ille Refrigerii, ab Igne dissipatur; Itaque bene sumuntur infusa in Potu, aut Cruda.

57. Quemadmodum Condensatio Spiritus per Subordinata ad Opium, fit aliquatenus per Odores; similiter & illa, que fit per subordinata ad Nitrum; Itaque Odor Terræ Recentis, & puræ, Spiritus optime compefit; sive Ararum sequendo, sive fodiendo, sive herbas inutiles evellendo; etiam Folia in Sylvis, & Sepibus, vergente Autumno, decidentia, bonum Refrigerium præstant Spiritibus; Et maxime omnium, Fragaria motiens. Etiam Odor Violæ, aut Florum Parietariæ, aut Fabarum, aut Rubi suavis, & Madre-selve, exceptus dum crescunt, similis est Naturæ.

58. Quin & novimus Virum Nobilem longævum, qui statim à Somno, Glebam Terræ Recentis, sub Nares apponi quotidie fecit, ut ejus Odorem exciperet.

59. Dubium non est, quin Refrigeratio, & Attenuatio Sanguinis, per Frigida, qualia sunt Endivia, Cichorea, Hepatica, Portulaca, &c. per Consequens infrigidet quoque Spiritus, sed hoc fit per Circutum; At Vapores operantur immediate.

Atque de Condensatione Spirituum per Frigus jam inquisitum est; Tertiam diximus esse Condensationem, per id quod vocamus, Demulcere Spiritus; Quartam, per Sedationem Alacritatis, & Motus nimii ipsorum.

60. Demulcent Spiritus, quæcumq; illis sunt grata, atque amica; neque tamen provocant eos nimium ad Exteriora; sed contra faciunt, ut Spiritus quasi seipsos contenti, se fruantur, & recipiant se in Centrum suum.

61. De his, si repetas ea, que superius posita sunt, tanquam subordinata, & ad Opium, & ad Nitrum; nihil est opus alia Inquisitione.

62. Quod vero ad Sedationem Impetus Spirituum attinet, de ea mox dicemus, cum de Motu ipsorum inquiramus: Nunc igitur postquam de Denfatione Spirituum dixerimus, (que pertinent ad Substantiam ipsorum,) veniendum ad Modum Caloris in ipsis.

63. Calor Spirituum, ut diximus, ejus generis esse debet, ut sit Robustus, non Acris; & amet Obstinata subruere, potius quam Attenuata asportare.

64. Cavendum ab Aromatibus, Vitis, & Potu forti; ut usus ipsorum sit valde temperatus, & abstinentia interpolatus: Etiam à Satureja, Origano, Pulegio, & omnibus, qua ad Palatum Actia sunt, & Inconferva. Illa enim præstant Spiritibus Calorem non Fabilem, sed Prædatorium.

65. Robustum præbent Calorem precipue Enula, Allium, Carduus benedictus, Nasturtium adolefcens, Chamedrys, Angelica, Zedoaria, Verbena, Valeriana, Myrrha, Costum, Sambuci Flores, Myrrhis. Horum usus cum Delectu, & Indicio, alias in Condimentis, alias in Medicamentis, huic rationi satisfaciet.

66. Bene etiam cedit, quod Opiata Magna huic quoque Operationi egregie serviunt; ea videlicet quod exhibent Calorem talem per Compositionem, qualis in Simplicibus optatur, sed vix habetur: Etenim recipiendo Calida illa intensissima (qualis

sunt Euphorbium, Pyrethrum, Staphys-agria, Dracontium, Anacardi, Castoreum, Aristolochium, Opoponax, Ammoniacum, Galbanum, & similia; quæ intus per se sumi non possunt ad retundendam vim Narcoticam Opii, constituunt demum talem Complexionem Medicamenti, qualem jam requirimus; Quod optime perspicitur in hoc, quod Theriaca, & Mithridatium, & Reliqua, non sunt Acria, nec mordent Linguam; sed tantum sunt paululum Amara, & Odoris potentis, & prodant demum Caliditatem suam in Stomacho, & Operationibus sequentibus.

67. Etiam ad Calorem Robustum Spirituum, facit Venus sæpe excitata, raro peracta: atque nonnulli ex Affectibus, de quibus postea dicetur. Atq; de Calore Spirituum Analogo ad Prolongationem vitæ, jam inquisitum est.

68. De Copia Spirituum, ut non sint exuberantes, & ebullientes, sed potius parci; & intra Modum, cum Flamma parva non tantum prædetur, quam magna, brevis Inquisitio est.

69. Videtur ab Experientia comprobari, quod Diæta tenuis, & sere Pythagorica, vel ex Regulis Superioribus vitæ Monasticæ, vel ex Institutis Eremitarum, quæ Necessitatem & Inopiam habebant pro Regula, vitæ reddat Longævam.

70. Huc pertinent Potus Aquæ, Stratum durum, Aër frigidus, Victus tenuis, (scilicet ex Oleribus, Fructibus, atque Carnibus & Piscibus, Conditis & Salutis, potius quam Recentibus & Calidis) Indusium Cilicium, crebra Jejunia, crebra Vigilia, rara Voluptates sensuales, & huiusmodi: Omnia enim ista minuant Spiritus, eosq; redigunt ad Quantitatem eam, quæ tantummodo vitæ Mænis sufficiat; unde minor fit Deprædatio.

71. Quod si Diæta fuerit huiusmodi Rigoribus, & Mortificationibus paulo benignior, sed tamen semper equalis, & sibi constans, eandem opem præstat; Etenim etiam in Flammas videmus, Flammam nonnihil majorem, (modo fuerit constans & tranquilla) minus absumere ex Fomite suo, quam Flamma minor agitata, & per vices intensior, & remissior, id quod plane demonstravit Regimen, & Diæta Cornari Veneti, qui bibit & edit tot Annos ad justum Pondus; unde centesimum Annum Viribus & Sensibus validus superavit.

72. Etiam videndum est, ne Corpus, quod plenius nutritur, neq; per huiusmodi (quales diximus) Diætas emaciatur. Veneris ulum Tempestivum omitat; ne Spiritus nimis turgeant, & Corpus emolliant, & destruant. Itaque de Copia Spiritus moderata, & quasi frugali, jam inquisitum est.

73. Sequitur Inquisitio de Frænatione Motus Spiritus; Motus enim manifesto eum attenuat & incendit; Illa Frænatio fit tribus modis: Per Somnum; per Evitationem Laboris vehementis, aut Exercitij nimij, denique omnis lassitudinis; & per Cohibitionem Affectuum molestorum. Ac primo de Somno.

74. Fabula habet, Epimenidem in Antro plures Annos dormivisse, neq; Alimento eguisse; cum Spiritus inter dormiendum minus depascat.

75. Experientia docet, Animalia quadam, (quæ sunt Sorices, & Vespertiliones) in quibusdam Locis occlusis, per integram Hyemem dormire; adeo Somnus Deprædationem vitalem compefcit; Quod etiam facere putantur Apes, & Fuci, licet

quandoque a Melle destituti: Itidem Papiliones, & Musca.

76. Somnus post Prandium, ascendentibus in Caput Vaporibus non ingratis, (ut pote primis Roribus (iborum) Spiritibus prodest, sed ad alia omnia, quæ ad Sanitatem pertinent, gravis est & noxius; Attamen in extrema Senectute eadem est Ratio Cibi, & Somni; quia frequens esse debet; & Refectio, & Dormitio, sed brevis & pusilla: quinetiam adultam Metam Senectutis, mera Quies, & perpetuus quasi Decubitus prodest, præsertim Temporibus Hyemalibus.

77. Verum ut Somnus moderatus ad Prolongationem vitæ facit, ita multo magis, si sit Placidus, & non turbidus.

78. Somnum placidum conciliant Viola, Lactuca, (præsertim cotila) Syrupus è Rosis siccis, Crocus, Melissa, Poma in introitu Lecti, Offa panis ex vino Malvatico, præsertim infusa prius Rosa Muscatella: Itaque utile foret, consicere aliquam Pillulam, vel aliquem Haustum parvum, ex huiusmodi Rebus, eiq; uti familiariter. Etiam ea quæ Os Ventriculi bene claudunt, ut Semen Coriandri præparatum, Cotonæ, & Pyra Fragrantia assata, Somnum inducunt placidum; Ante omnia, Juvenili Etate, & maxime iis, qui habent Ventriculum satis fortem, prodest Haustus bonus Aquæ puræ, cruda, in introitu Lecti.

[Mandatum.] De Ecstasi voluntaria, sive procurata, atque de Cogitationibus Defixis, & Profundis, (modo sint absque Modestia) nihil habeo comperti; Faciunt proculdubio ad Intentionem, & denfant Spiritus, etiam potentius quam Somnus: cum Sensus, æque, aut magis sopiant, & suspendant: De illis inquiratur ulterius. Atque de Somno hæc tenus.

79. Quatenus ad Motum & Exercitia; Lassitudo nocet, atq; Motus & Exercitatio, quæ est nimis celeris & velox, quales sunt Cursus, Pila, Gladiatoria, & similia: Et rursus cum Impetus extenditur ad ultimas Vires, & Nixus, quales sunt, Saltus, Lucta, & similia. Certum enim est, Spiritus in Angustia positos, vel per Pernicitates Motus, vel per ultimos Nixus, fieri postea magis Acres, & Prædatorios. Et altera Parte, Exercitia, quæ satis fortem cient Motum, sed non nimis celerem, aut ad ultimas Vires (quales sunt Saltatio, Sagittatio, Equitatio, Lusus Globorum, & similia) nihil efficiunt, sed profusum potius.

Veniendum jam ad Affectus, & Passiones Animi, & videndum, qui ex ipsis, ad Longævitatæ sint Noxij, qui Viles.

80. Gaudia magna attenuant, & diffundunt Spiritus, & vitam abbreviant: Lætitia familiaris, roborat Spiritus, evocando eos, nec tamen exolvendo.

81. Impressiones Gaudiorum sensuales, male; Ruminations Gaudiorum in Memoria, aut Præhensionibus eorum ex Spe, vel Phantasia, bonæ.

82. Magis confortat Spiritus Gaudium pressum, & parce communicatum, quam Gaudium effusum, & publicatum.

83. Mæror & Tristitia, si metu vacet, & non nimium angat, vitam potius prolongat: Spiritus enim contrahit, & est Condensationis Genus.

84. metus graviore vitam abbreviant: licet enim & mæror, & metus, Spiritum uterque angustent.

stret; tamen in mœtore est simplex Contractio, ut in metu, propter Curas de Remedio, & Spes intermissas, sit Astus, & Vexatio Spirituum.

85. Ira compressa est etiam Vexationis genus; & Spiritum Corporis Succos carpere facit; At sibi permilla, & foras prodiens, iuvat; tanquam Medicamenta illa, quæ robur inducunt Calorem.

86. Invidia pessima est, & carpit Spiritus, atq; illi rursus Corpus; eo magis, quod fere perpetua est, nec agit (ut dicitur) Festos Dies.

87. Misericordia ex Malo alieno, quod in nos ipsos cadere non posse videtur, bona; quæ vero Similitudine quadam potest reflecti in Misericordiam, mala, quia excitat Metum.

88. Pudor levis minime officit, cum Spiritus paululum contrahat, & subinde effundat; adeo ut Verecundi diu (ut plurimum) vivant: At pudor ex Ignominia magna, & diu assurgens, Spiritus contrahit, usque ad Suffocationem, & est perniciosus.

89. Amor, si non fuerit infelix, & nimis laucians, ex genere Gaudii est; & eandem subit Leges, quas de Gaudio posuimus.

90. Spes omnium Affectuum utilissima est, & ad prolongationem vitæ plurimum facit; si non nimium sepe incidat, sed Phantasiam Boni intuitu pascat; Itaque qui Finem aliquem, tanquam Metam vitæ signant, & proponunt; & perpetuo, & sensim, in Voto suo proficiunt; vivaces ut plurimum sunt. Adeo ut, cū ad Cultum Spei, sua venerint, nec habeant quod amplius sperent, fere Animis concidunt, nec diu superstites sint; ut Spes videatur tanquam Gaudium Foliatū, quod in immensum extenditur, sicut Aurum.

91. Admiratio, & Levis Contemplatio, ad vitam prolongandam maxime faciunt; Decidunt enim Spiritus, in Rebus quæ placent, nec eos turbate, aut inquiete, & morose agere sinunt: Vide omnes Contemplatores Rerum Naturalium, qui tot & tanta habebant, quæ mirarentur, (ut Democritus, Plato, Parmenides, Apollonius) longævi fuerunt: Etiam Rethores, qui Res degustabant tantum, & potius Oratoris Lumen, quam Rerum Obscuritatem scilabatur, fuerunt itidem Longævi; Ut Gorgias, Protagoras, Isocrates, Seneca: Atq; certe quemadmodum Senes plerumq; Garruli, & Loquaces sunt; ita & Loquaces sapissime senescunt: Indicat enim levem Contemplationem, & quæ Spiritum non magnopere stringat, aut vexet: At Inquisitio Subtilis, & Acuta, & Acris, vitam abbreviat; Spiritum enim lassat, & carpit.

Atque de Motu Spirituum per Animi affectus hæc inquisita sunt; subjungemus autem quasdam alias Observationes Generales circa Spiritus, præter Superiores, quæ non cadunt in Distributionem præcedentem.

92. Præcipua Cura esse debet, ut Spiritus non exolvantur sepius; Solutionem enim præcedit Extenuatio; neq; Spiritus semel extenuatus, ita facile se recipit, & densatur: Exolutio autem fit per nimios Labores, nimis vehementes Affectus Animi; nimios Sudores; nimias Evacuaciones; Balnea tepida; & intemperatum, aut intempestivum usum Veneris; Etiam nimias Curas, & Sollicitudines, & Expectaciones anxias; Denique per Morbos malignos; & Dolores, & Cruciatu Corporis graves: quæ omnia, quantum fieri potest, (ut etiam Medici vulgares monent) evitanda sunt.

93. Spiritus & Consuetis delectantur, & Novis. Mirum autem in modum facit ad cõservandum Vigorem Spirituum, ut nec Consuetis utamur ad Satiætatem, nec Novis, ante Appetitum vividum, & strenuum. Itaque & Conluetudines abrumpenda sunt Iudicio quodam & Cura, antequam provenerint ad Fastidium, & Appetitus ad Nova, ad tempus cohibendus, donec fiat Fortior & Alacrior. Atque insuper, Vita, quoad fieri potest, ita instituenda, ut Multas, & Varias habeat Redintegraciones, neque perpetuo in iisdem versando Spiritus torpeant: Licet enim non male dictum sit à Seneca, Stultus semper incipit vivere, tamen illa Stultitia, ut & alia quamplurima, Longævitas prædest.

94. Circu Spiritus observandum est, (etsi contrarium fieri consueverit) ut, quando percipiantur Homines Spiritus suos esse in Statu Bono & Placido, & Sano, (id quod ex Tranquillitate Animi, & Latitia datur perspicere) eos foveant, nec mutant; Sin in Statu Inquieto, & maligno, (id quod ex Tristitia, Pigritia, atque alia Indispositione animi apparebit) eos subinde obruant, & alterent. Continentur autem Spiritus in eodem Statu per Cohibitionem Affectuum, Temperamentum Dietæ, Abstinenciam à Venere, Moderationem à labore, Otium mediocre: Alterant autem, & obruant Spiritus, Contraria istis; scilicet, Affectus vehementes, Epulæ profusæ, Venus immoderata, Labores ardui, studia intensæ, & Negotia. Atque consueverunt Homines, cum læti sunt & sibi maxime placent, tum Epulas Venerem, Labores, Contentiones, Negotia, maxime sequi, & affectare. Quod si quis Longitudini Vitæ consulere velit, contrario modo (quod mirum dicitur) se gerere debet: Spiritus enim Bonos fovere, & continuare; male Dispositos exhaurire, & mutare, oportet.

95. Non inepte ait Ficius, Senes debere ad Conservationem Spirituum suorum, Acta Pueritiæ suæ & Adolescentiæ sepe recordari, & ruminare. Certè Recreatio est Senibus singulis, tanquam peculiaris, Recordatio talis. Itaque dulce est Homibus Societatem habere eorum, qui olim unæ educati fuerant, & Loca ipsa Educationis suæ invisere. Vespasianus autem huic Rei tantum tribuebat, ut cum esset Imperator, nullo modo Animum inducere potuisset, ut Aedes Paternas, licet humiles, mutaret; ne aliquid deperiret Consuetudini Oculorum, & Memoriae Pueritiæ suæ: Quinetiam in Scypho quodam Avicæ sue ligneo, cum Labro argenteo, Diebus Festis potabat.

96. Illud ante omnia Spiritibus gratum est; ut fiat Progressus continuo in Benignius. Itaque eo modo est instituenda Inventus, & Etas vitæ, ut Senectuti Nova solatia relinquuntur; quorum præcipuum sit Otium moderatum. Itaque sibi ipsi Manus inferunt Senes Honorati, qui in Otium non secedunt: Cujus Rei insigne reperitur Exemplum in Calliodoro; qui tanta apud Reges Italiæ Gothos Auctoritate pollebat, ut instar Animæ esset erga eorum Negotia; postea autem fere Octogenarius in Monasterium se recepit, ubi non ante Centesimum demum Annum vitam clausit. At hinc rei duo Cautiones adhibenda sunt: Una ut non expellent, donec Corpus omnino confectum sit, & morbidum: etenim in huiusmodi Corporibus omnis Mutatio, licet in Benignius, Mortem accelerat: Altera, ut Otio plane meti se minime dedant,

dedant, sed habeant Aliquid quod Cogitationes, & Animinum ipsorum placide detinere possit; In quo genere, præcipua Oblectamenta sunt Literæ, deinde Studia Edificandi, & Plantandi.

97. Postremo eadem Actio, Contentio, Labor libenter susceptus, & cum bona Voluntate Spiritus recreat, Cum Aversatione autem, & Ingratiis, Spiritus carpit, & sternit: Itaque ad Longævitatē confert, si quis Arte talem vitam instituat, qua libera sit, & ad Arbitrium suum traducatur; Aut tale Obsequium Animo suo conciliarverit, ut quicquid à Fortuna imponatur, eum potius Ducat, quam Trahat.

98. Neque illud omitendum ad Regimen Affectuum; ut præcipua Cura adhibeatur Oris ventriculi; Maxime ne sit relaxatum nimis, quia plus dominatur illa Pars super Affectus, præsertim quotidianos, quam aut Cor, aut Cerebrum; Exceptis tantummodo iis, quæ sunt per potentes Vapores, ut in Ebrietate, & Melancholia.

99. De Operatione super Spiritus, ut Juveniles maneat, & revirescant, hæc inquisita sunt: Quod eo diligentius præstitimus, quod de his Operationibus, posteriori ex parte, magnum est, apud Medicos, & alios Auctores, Silentium: Maxime autem, quia Operatio super Spiritus, eorumque Recrudescentiam, ad Prolongationem Vitæ, est Via maxime Proclivis, & Compendiaria; propter duplex scilicet Compendium; Alterum, quod Spiritus Compendio operetur super Corpus; Alterum, quod Vapores, & Affectus Compendio operentur super Spiritus: Adeo ut hæc Finem, petant, quasi in Linea recta; cætera magis per Circuitum.

O P E R A T I O

super Exclusionem Aëris.

II.

HISTORIA.

1. **E**xclusio Aëris ambientis, ad Diuturnitatem Vita dupliciter innuit. Primo, quod maxime omnium post Spiritum Innatum, Aër Extrinsecus (utunque Spiritum Humanum quasi animet, & ad Sanitatem plurimum conferat) Succos Corporis depredatur, & Desiccationem Corporis accelerat; Itaque Exclusio Aëris, ad Longitudinem vitæ confert.

2. Alter Effectus, qui sequitur Exclusionem Aëris, subtilior multo est, & profundior, scilicet quod Corpus occlusum, & non perspirans, Spiritum inclusum detinet, & in Duriora Corporis vertit; unde Spiritus ea emollit, & intenerat.

3. Hujus rei explicata est Ratio in Desiccatione Inanimatorum; Atque est Axioma quasi infallibile, Quod Spiritus Emillus Corpora desiccet; Detentus colliquat, & intenerat: Atque illud in super simul affamendum, Quod Calor omnis proprie attenuat, & humectat, & per Accidens tantum contrahit, & desiccet.

4. Vita in Antris & Speluncis, ubi Aër non recipit Radios Solis, posset facere ad Longævitatē; Aër enim per se ad Prædationem Corporis non multum potest, nisi Calore excitatus. Certe si quis Memoriam Rerum recolat; ex pluribus Reliquiis, & Monumentis constare videtur, fuisse Hominum Magnitudines, & Staturas, longe iis quæ postea fuerunt, grandiores; ut in Sicilia, & aliis nonnullis Locis. Istiusmodi autem Homines, in Speluncis, plerumq; E-

tatem debebant: Atqui Diuturnitas Etatis, & Amplitudo Membrorum, habent nonnihil commune. Etiam Antrum Epimenidis inter Fabulas ambulat. Suspicor etiam, vitam Anachoretarum Columnarium, simile quippiam fuisse vitæ in Antris; quippe ubi Radii solis parum penetrabant, neque Aër magnas Mutationes, aut Inæqualitates recipere poterat. Illud certum, utrumq; Simeonem Stylitam, & Danielem, & Sabam, atque alios Anachoretas Columnares, admodum Longævos fuisse. Etiam Anachoretæ Moderni, intra Muros aut Columnas septi, & clausi, Longævi sæpius reperuntur.

5. Proxima Vitæ in Antris, est Vita in Montibus. Quemadmodum enim in Antra Calores Solis non penetrant, ita in Fastigiis Montium, reflexione destituti, parum possunt. Accipiendum autem hoc est de Montibus, ubi Aër Limpidus est, & purus; Scilicet ubi propter Ariditates Vallium, Nebulæ & Vapores non ascendunt, Quod fit in Montibus, qui Barbariam cingunt; Vbi etiam hodie vivunt, sæpenumero ad Annos centum & quinquaginta, ut jam antea notatum est.

6. Atque huiusmodi Aër, Antrorum, aut Montium, ex sua Natura propria, parum aut nihil depradatur. At Aër, qualis est noster, cum sit propter Calores Solis Prædatorius, quantum fieri potest, à Corpore est excludendus.

7. Aër vero prohibetur, & excluditur, duobus Modis: Primo, si Claudantur Meatus; secundo, si Opplentur.

8. Ad Clausuram Meatum faciunt ipsi Aëris Frigiditas; Nuditas Cutis, ex qua illa induratur, Lavatio in Frigida; Astringentia Cuti applicata, qualia sunt Malyx, Myrrha, Myrtus.

9. Multo magis huic Operationi satisfiet per Balnea, sed raro usurpata, (præsertim Temporibus Aëstivis) quæ consistunt ex Aquis Mineralibus Astringentibus, quæ tuto exhiberi possunt; quales sunt Chalybeate, & Vitriolate; Hæ enim Cutem potenter contrahunt.

10. Quoad Oppletionem attinet; Pigmenta, & huiusmodi Spissamenta Unctuosia, atque (quod commodissime in usu potest esse) Oleum, & Pinguis, non minus Corporis Substantiam conservant, quam Pigmenta in Oleo, & Vernix Ligna.

11. Britones Antiqui, Corpus Glasto pingebant, & fuerunt admodum longævi; Quemadmodum & Picti, qui inde etiam Nomen traxisse à nonnullis putantur.

12. Hodie se pingunt Brasilienses, & Virginenses qui sunt (præsertim illi priores) admodum longævi; adeo ut quinque abhinc Annis, Patres Galli nonnullos convenerint, qui Edificationem Fernambugi, Anni abhinc centum & viginti, ipsi tunc Virilis Etatis, meminissent.

13. Joannes de Temporibus, qui dicitur ad Trecentimum Annum Etatem produxisse, interrogatus quomodo se conservasset, respondisse fertur, Extrâ Oleo; intus Melle.

14. Hyberni, præsertim Sylvestres, etiam adhuc sunt valde viraces, Certe ajunt paucis abhinc Annis, Comitissam Desmondæ vixisse ad Annum Centesimum Quadragesimum, & ter per vices dentisse. Hybernis autem Mos est, se nudos ante Focum Butyro Salso, & Veteri, fricare, & quasi condire.

15. Iidem Hyberni in usu habuerunt Lintea, & Indulia croceata; Quod licet ad arcendam Putrefactionem